

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Nauki iz stavbarstva (zidarstva.)

Stavbarji vežejo les*) opeko kamen in opeko med seboj, kar se zgodi včasih na enostaven način, včasih se pa to prav umetno izvrši. Pri vsakem poslopiju imamo zunanje dele, ti so zidovje, ostrešje (strešni oder) in pod. Znotranji deli so: okna, vrata, duri, kurišča, stranišča in cevi, po katerih se odpeljava dim, voda in odpadki iz stranišč.

Poslopje ima več delov, navadno: podzemeljske prostore (kleti, pralne kuhinje), pritličje, prvo, drugo itd. nadstropje in naposled podstrešje.

Podzemeljski prostori :

Temeljno zidovje postavi na širokem temelju; zidovje mora imeti debelost, katera je predpisana po stavbinskih postavah, ki se v bistvenih zadevah v vseh deželah vjemajo. Pri tem velja to načelo, da mora biti zid v najvišjem nadstropju 45cm (1½ č.) debel. Ker se pa debelost zidovja od nadstropja do nadstropja znižuje za 15cm;

*) Trdnost (trpežnost) lesa pomnoži, ako les pred rabo dobro posušimo ali v vodi namočimo (hraste) ali pa sparimo.

zato se lahko izračuni debelost temeljnega zidovja. Izoževanje zidovja se naznani na znotranji strani; pa tudi na obe strani. Tla v podzemlju dobé tlak, ali pa se s peskom posujejo, ali pa se vse to opusti. V podzemlju se že vzdajo v zidovji dimniki, ki segajo do podstrešja in še čez streho. Dimniki so navadno čveteroogljati; boljše pa je, če so okrogli, ker se lažje snažijo. Vratca za snaženje naj imajo le v podstrešji, in naj se osnažijo od podstrešja dol do podzemeljskih prostorov. Na ta način ni treba puščati predsob in hodnikov v posameznih nadstropjih za vratca k dimnikom. Ta vratca morajo biti dvojna in ključki njim se morajo hraniti, da se porabijo, ako ogenj nastane. Pod streho mora biti v čebrih voda, da se porabi, kedar ogenj nastane.

Zidovje ki loči znotranje prostore med seboj je tako debelo kakor zunanje. Ako loči v stanu sobo od sobe, je samo pol tako debelo.

Nad podzemeljskimi prostori se naredi nizko razpeti obok, ki ima v prerezu (preseku) podobo košarskega kroga (Korbbogen). Na obok pride

Podlistek.

Potne črtice.

Spisuje Ant. Kocmur. (Dalje.)

V. Pismo. Kairo ali Egipet in piramide.

Kajiro 29. aprila.

Kajiro, nekdanje faraonovo ozemlje in zdaj le večina z mohamedanskimi naselniki, šteje okoli 340.000 preb., od katerih je nekako ena tretjina zelo črnih kamovih sinov. Poslednji so le večina vbogi delalci, služni hlapci, fjakarji itd. Bilo je rano v jutro, ko smo se že na prejšni dan naročene vozove vseli in po še zelo pokojnem mestu dirjali skozi ulice polne prahu. Vozovi ne delajo nobenega posebnega motenja spečemu ljudstvu. Ležali so kar v vrstah ob prodajalnicah, menda kot stražniki in domači služabniki, — le malo-kateri je vzdignil svojo črno glavo in nas pogledal, toda zopet jo je vtaknil hitro nazaj v kake strgane stare vreče. Pol pete ure moralo je nekako biti, ko smo krenili ogledat si znamenite egiptovske piramide, ki so bile še kakih 15 klm. pred nami.

Zunaj mesta, kakor v kakem drevoredu iz palm in neke vrste vrb, je menda ves mestni hlev za živali. Ležalo je še cele vrste kamel, oslov itd. sem in tje tudi kak varuh. Neki črn Arab se je zelo ponujal, da za 3 pijastre t. j. nekako 35 kr. teče celo uro pred našimi, prav hitrimi arabskimi konji, pa ker se le ni hotel nobeden s tem zabavati, se je le ponujal in kake pol ure bil je vedno vstric konj v svoji kratki srajci, akoravno ga je skušal naš voznik prehiteti. Ko le ni nič dobil plače, krenil je na drugo stransko pot in dokler sem ga zamogel videti, je vedno tekkel; ta pač ni bil nadušljiv. Do piramid dospevši smo jih sicer vsi ogledovali ali nanje iti smo se odločili samo štirje. Jedna, tako zvana Cheopsora, ima še sedaj 800 metrov v okrožji in njena visočina ji je nekako 190 metr. Zložene so vse iz štirivoglatega kamna, ki meri do dva kvadratna metra. Gotovo je, da so stale te piramide že za časa Faraonov. Takega zidanja je tam mnogo; na vrhu je 12 kvadrat metr. širine. Pogodili smo se bili s črnimi Arabi, ki so že ondi čakali, po osem pi-

pod iz desk (dil). Med posameznimi nadstropji se delajo različne podobe. Stari podi so bili tako imenovani leseni stropi, t. j. bruno poleg bruna. Potem so pa začeli bolj varčno ravnati z lesom in polagali so le posamezna bruna ali trame na zidovje. Na trame so položili deske, na te pride nekaj šare, potlej zopet bruna in na bruno deske za pravi pod. V novjšem času pa porabijo pri novih poslopjih železne šine namesto tramov, tako imenovane traverze. Kedar se dozida strop v zadnjem (najvišjem) nadstropji, ne sme se ostreje postaviti kar naravnost na pod. Veliko hiš je tako sezidanih, kar pa je zoper postave in ima slabe posledke, kedar nastane požar. Vname se navadno naj prvo strešno lesovje, n. pr. kedar trešči v hišo, potem se koj prime še najvišjega stropa in poda, ki sta po napačni zidavi v zvezi. Zato naj se naredi tlak na podstrešnem podu, bodisi iz opeke, ali vsaj iz ilovice. Če se pa ljudem kaj takošnega svetuje, imenujejo to nagajivost gosposkino, ne pomislivši, da so taki in enaki predpisi postavni. Ljudje se večkrat branijo postaviti n. pr. tako imenovan zid zoper ogenj. Kaj takošnega se pripeti še celó pri hišnih posestnikih v velikih mestih. Pa ljudi prepriča večkrat še le žalostna skušnja. V Ljubljani je bil meščan še le od gosposke prisiljen, da je postavil tak zid. Pri sosedu je kmalu nastal požar, hiša mu je zgorela a njegova je bila obvarovana.

Važna so pri poslopjih kurišča, ognjišča in peči. Ognjišča so najboljša železna ognjišča, s katerimi se veliko drv prihrani. Okoli stranišč je predpisano nekoliko tlaka. Dimniki in stranišča so kaj imenitni pri vsakem poslopiju. Stranišča

morajo biti pri hiši. Naj slabša so ona stranišča, pri katerih ni nikakoršnih cevi. V takih krajéh razjé nesnaga vse zidovje, in sicer tako zeló, da se začne podirati. To se tudi tedaj zgodi, ako so cevi vzdane v zidovje in se razpočijo, tudi nesnaga enako slabo in škodljivo vpliva na zidovje.

Nesnaga se navadno v jamah nabira. Ako so take jame pokrite z deskami, razprostira se po poslopiju večji smrad, nego če so z opeko obokane in imajo kamnit pokrov. Po velikih mestih nabirajo nesnago v sode, ki se pa zeló hitro napolnijo, zlasti pri deževnem vremenu. V jako velikih mestih (Dunaj, Berlin, London) so pa kanali napravljeni; v te se nabirajo odpadki, katere voda ki se s streh steka, kmalo dalje odnaša. Radi peči moramo svetovati to, da so najboljše lončene peči, ki se kurijo v sobah. Izba se hitro razgreje, kajti pri teh je več prepaha. Ker zrak iz izbe prihaja skozi pepelišče v peč, kaj rado gori. Pri pečeh pa, ki se od zunaj kurijo, ne porabi se toliko kuriva.

Enake določbe še najdemo v stavbenem redu (postave za stavbe) za Kranjsko, ki velja 30 kr. pri Klein & Kovaču v Ljubljani. Vsak samostojen zidar mora to postavo natanko poznati. Najvažnejše določbe iz stavbenega reda pa beremo tudi lahko v knjižici: „Pouk o črtežih (planih),“ II. del, ki se dobiva pri „Pedagogičkem društvu“ v Krškem za 30 kr. Poleg tega pa obsega „Pouk o črtežih“ še sledečo tvarino z 51. podobami:

Posamne hišne dele in sicer I. zidovje, II. lesene vezi, vezanje lesa), III. strope, IV. oboke (svode), V. vstrešja (cimpre), VI. okna in vrata, VII. peči; potem nauk o perspektivi (risanje

jastrov za osebo (nekako 1.03 kr.) Ti ljudje v sami srajci in bosi, hodijo kakor mački po piramidah. Tako smo krenili kvišku brez stopnjic in držajev. Dva Araba primeta tujca vsak za jedno roko in hajd naprej. Po meter visoko morali smo se zaganjati po marsikaterih krajih. Jaz sem vzel samo dva pomagača; drugi imeli so tudi po tri, da je jeden za hrbtom potnika kvišku potiskal.

Ko pridemo tako do srede piramid, nekako 100 metr. od koder je človeka groza doli pogledati, začeli so se ti navihani sinovi kamovi vnovič z nami pogajati, koliko jim hočemo še bakšiša (darila dati, da nas bodo trdneje za roke držali, da kje ne omahnemo. Obetalo se jim je nekaj, a vendar se je zadnjič tako obrnilo, da se jim je dalo le pogojeno plačilo. Z vrha se z daljnogledom vidi proti daleč ležečemu puščenemu Sudanu in Nubiji. Silne ravnine so vse posute po Nilovi vodi z drobno rumeno sipo na metre debelo in na miriametre v velikosti. Vse tu bilo je nekdanje faraonovo posestvo in bogastvo, a sedaj je le puščava, žalost in revščina.

Vrnivši se zopet že po drugi uri popoldne v Kajiro, krenemo po drugi poti z drugimi vozmi ogledat si nekako dve uri oddaljene zanimive kraje iz zgodovine: „filopopolo“. Tu so menda neki vbogi judje Izraelci v sužnosti bili. Zemlja je tu bolj rodovitna. Okoli se razprostirajoča ravan bila je vsa z že prezrelo pšenico pokrita. Sredi polja stoji iz rudečkastega granita lepo zlikan še okrogel steber, ki je le iz enega kosa. V okrožji meri do 6 metr. in visok je 29 metr. Govori se, da so morali to delo Judje Faraonu v spomin narediti. Kakih dvajset minut dalje je sloveče tako imenovano Marijno drevo; tu je neki sveta družina prvič v Egipet prišedši prenočila. On-dotno ime mu je: „Cigamore“ — in naravoslovci se vprašujejo, koliko stoletji bi moglo imeti čez tisoč let. Stoji nekako na treh trhljenih skorjah, ki so precej jedna od druge oddaljene. Njegove lepe mladike in listi so pa kakor mladike vinske trte. Tudi pri Mahomedanih je v spoštovanji in stoji na neki pristavi v vrtu, lepo ograjeno.

(Dalje prihodnjič.)

po naravi) in posamezne stavbarske izraze (besede).

Omenjeno knjižico prav toplo priporočamo vsem domačim zidarjem in tesarjem v porabo.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

V Pulju (Pola v Avstriji) so napravili velikansko novo vojno ladjo z imenom „prestolonaslednik Rudolf“. Sami presvitli cesar so prišli k slovesnosti, ko so spustili v morje to ladjo, ki je oborožena z velikanskimi topovi — in bode brez dvoma v ponos našej Avstrii, ako se nam usili kakova vojska na morju. Tudi so se vdeležili cesar pri tej priliki morskih vojaških vaj, ki so se res izvrstno vršile.

Na Koroškem obhaja voditelj tamošnjih Slovencev prezaslužni gospod profesor Einspieler 21. avgusta zlato mašo. Slovenci po vseh krajih se uže pripravljajo, da ta dan na Koroškem dostojno poslové. — Na Gorenjskem v Radovljici so pa vzdali spominsko ploščo v rojstno hišo pokojnega slovenskega boritelja doktorja Tomana. — Prav tako: Narod, ki ne slavi svojih slavnih mož, ni vreden, da jih ima.

Na Štajerskem so v nekterih krajih pri volitvah v okrajne zastope zmagali Slovenci, kjer so doslej ošabno gospodovali liberalni Nemci. Hvala Bogu, s časoma pridemo povsod do svojih pravic.

Na Českem so hoteli nekteri „mladi“ poslanci zdražbo delati med narodom, češ, da „stari“ premalo delajo, da se preveč vdajajo Nemcem. Vrli česki poslanci jim dokazujejo na različnih shodih, da imamo Slovani upanje kaj doseči le, ako bomo v zvezi s poštenimi Nemci.

Govori se, da bode naša vlada preklicala prepoved izvažati konje na tuje. Želeti bi pač bilo, ker potem bode poskočila cena našim konjem.

Pri Piznu na Českem so streljali vojaki z novimi puškami — ali večinoma se ni hotelo vneti. Pogledali so patrone ter se prepričali, da jih je bilo mnogo napolnjenih mesto s smodnikom z žaganjem. Tako se goljufava — mi pa plačujemo!

Kaj je novega po širokem svetu?

Znano je, da ima Srbija nove ministre. Vgiblje se jako, kako se bode odslej vela Srbija proti Avstriji? Ker je bil zadnji čas srbski kralj Milan dalje časa v Avstriji, je upati, da ostane staro prijateljstvo med državama. Bil je kralj na Dunaju, v Pešti; prišel je tudi v Postojno, mudil se je nekaj časa v Ljubljani.

Novo srbsko ministerstvo si jako prizadeva, da bi spravilo denarni stan na boljše noge. Je pa tudi potreba, ker je zabrela Srbija v grozne dolgove.

Bolgari so si izvolili kneza — Nemca, 26 let starega princa Koburžana. Ali volitev bode skorej gotovo brez vspeha, ker je Rusija ne bode potrdila. Kedaj bode dobila mir uboga Bolgarija?

Italija se hoče vojskovati v Afriki proti Abe-sincem. Če jim le ne bode prevroče pod afrižkem solncem?

Na otoku Kreti pod Grškim še vedno ni miru med Turki in Kristijani.

Iz Rima se sporoča da je v južnej Italiji na otoku Siciliji umrlo v mestu Palermo nekaj oseb za kolero. Tudi v Kataniji se širi kolera. Bog nas je varuj!

Angleži so potrdili trdo postavo, ki hoče uboge katoliške Irce — tepsti s škorpioni. Bode pač malo pomagalo, ker pravica vendar-le slednjič vselej zmaga.

Piše se nam:

Iz Ribnice na Dolenjskem dné 10. julija. (Požar) [zv. dop.] Ko je meseca junija po Dolenjskem toča toliko škode storila, tedaj je bila ribniška dolina prav blizo meje nesreče. Kako lepo nam je ta čas polje kazalo, jednako upanje nam je ostalo še vedno. Nikdo nij vedel, nikdo ni slutil, da smo tudi mi tako blizo in pred tako grozno nesrečo, kakoršna nas je zadela pretekli petek dne 8. julija t. l.

Radostnega srca so spravljali ljudje dobro posušenó seno domov, veselé se, da se je predrugačilo vreme, katero je prejšnje dneve nadlegovalo z vednim dežjem. Bilo je v mraku, okoli 8. ure zvečer, ljudje so ravno iz polja domov prišli, ter se hoteli k večerji vvesti, kar nas vse prestraši klic: „Gori, gori!“

V najnevarnejšem delu trga, zadej za hišami v gospodarskih poslopih gospoda trgovca J. Pauser-ja, kjer ima obilo sena, detelje in ovsa spravljeno, kjer je njegovo veliko skladišče lesene robe, kjer ima spravljen smodnik — se je pokazal z dveh krajev gost dim in ž njim takoj švigajoč plamen. Na desni in levi strani so kozolci, hlevi, skednji, vsi polno sena in družih poljskih pridelkov, popolnoma lesena poslopja in skoraj vsa s slamo krita. Razume se, da nas je ta ogenj tako silno preplašil, da v prvem nij nobeden vedel česa početi. Toda nij bilo dolgo časa premišljevat: smodnik, kateri se je unel in dal z močnim puhom ognju še večjo silo — zdramil je vsacega, da je na delo hitel in pomagal gasiti, rešiti in vodo voziti. Prehitro je ogenj rastel, vse je bilo suho, preveč nakopičene gorljive tvarine, lahek veter je pihljal in pomagal plamenu skakati s strehe na streho — premalo nas je bilo domačinov da bi se mogli nasproti postaviti tej razdivjanej in nebrzdanej div-

jej moči. Komaj pol ure, predno smo zunanjo pomoč zadobili, stalo je v ognju 29 števil in nad 60 poslopij. Prostovoljna požarna bramba iz Dolenje vasi, njej na čelu g. Ig. Merhar, pomoč iz Sodražice in Zamosteca, kakor tudi iz vseh bližnjih vasij, katera so med tem na pogorišče prišla, imelo je še samo eno mogoče sredstvo, ako se hoče Ribnica pred popolnim upepeljenjem rešiti, — da ogenj omeji. Velika naloga, skoraj nemogoča, pri tolikej nevarnosti, pri takem morju ognja! Na dveh straneh, so se postavili divjemu elementu nasproti, da rešijo, kar se rešiti da. Po nad celo uro trajajočem napevanju več kakor 1000 ljudi, bila je čez 10. uro, ustavila se je ognju moč vsaj toliko, da ni zamogel tako hitro segati po novih žrtvah, ampak je uničeval z neusmiljeno hitrostjo edino hišo, kar je imel v svojih rokah. Še le okoli 11. ure po noči se je zamoglo misliti na gašenje onih hiš, ali prav za prav na udušenje žrjavice pri onih pogorelih poslopih, katera so bila najbližje nepoškodovanih in kjer je bila nevarnost za nadaljno razširjevanje največja. To delo je trajalo do 4. ali 5. ure zjutraj. Vse je od truda omagalo. Vendar toliko je bilo storjeno, da se nam nij bilo nove nevarnosti bati, ako nam veter ne nastane. Sedaj še le smo mogli prezreti vse pogorišče. Grozen, žalosten pogled: Nad 60 poslopij upepeljenih, iz kojih se je še vedno gost dim vzdigoval, povsod so kazale popred lično zidane hiše — samo golo, razpokano zidovje, neizmerna vročina — groza in strah! Od tega časa, ves ta dan in prihodnji t. j. v soboto in v nedeljo, so delali ljudje, požarni brambi iz Dolenjevasi in Kočevja, da so vendar slednjič zadnje ostanke ognja uničili in popolnoma pogasili.

Večinoma so mogli pogorelci rešiti samo to kar so na sebi imeli, poljske pridelke, poljska orodja, hišne oprave, obleka in sploh vse, vse je uničeno. To je taka beda, da je nij mogoče z besedami popisati. Kamor se obrneš, ne vidiš drugzega, kakor obupne obraze jokajoče žene in otroke!

Škoda, katero je požar uničil, je ogromna. Poškodovanih je 31 hišnih števil in je 23 hiš s poslopi z vsem pohištvo vred popolnoma uničenih, samo od ostalih je ostalo ali hiša ali pa vsaj gospodarsko poslopje. Ceni se škoda od 80.000—100.000 gld. Pri tem pa je tudi mnogo v stanovanju v teh hišah bivajočih uradnikov jako zadeti. Tako so zgubila: g. davkar, g. kontrolor, dve gospod. učiteljici, g. davk. eksekutor, jeden mizar in drugi vse svoje premoženje, — rešeno je le kar so si na sebi ohranili. Pri tem so trgovci, obrtniki, rokodelci, gostilničarji jako hudo zadeti. Koliko blaga jim je zgorelo, koliko ga je poškodovanega, da celo ukradenega.

Sreča je vsaj, da so bili vsi pogorelci za-varovani, dasiravno za male svote. Vendar je upati, da eno četrtno do ene tretjine vse škode bodo dobili povrnjeno.

Človek ni zgorel nobeden — pač pa so nekateri močno opečeni.

Posebna hvala, da nij ves trg pogorel, gre v prvi vrsti prostovoljni požarni brambi iz Dolenjevasi in njenemu g. načelniku, prostovoljni požarni brambi iz Kočevja, hitri pomoči iz Sodražice in Zamosteca, posebno deželnemu poslancu g. P. Pakižu in županu g. Drobniču, kakor vsem kmetom, rokodelcem in vsem pomagajočim ljudem iz bližnjih in daljnih vasij ribniške doline. Posebno pa naj še jedenkrat omenjam prostovoljne požarne brambe iz Dolenje vasi, katera je trikrat na pomoč prihitela in je večinoma vse tri dni nevarnostij vedno neumorno, pravilno in z najboljšim uspehom — najmarljivejše delovala! Predno h koncu preidem, naj še povem, kako je ogenj navstal. Pero se mi ustavlja, gnjusi se mi, in kakor mi je največja žalost vladala med pisanjem tega nesrečnega poročila, tako mi triplje srce nad tem najgršim činom, ki ga zamore le najhudobniši izmeček človeštva storiti. Pred kakimi 5 ali 6 leti morala je tukajšnja občina vzeti z Dunaja v oskrbovanje dva dečka, 11 in 9 letna, ker sta bila tu sem pristojna po očetu, kateri jih je malomarno zapustil. Vsakemu sta se smilila ta dečka, ki sta tako nedolžno v svet gledala, prijaznega obnašanja bila in edino nemško „wienersisch“ govorila. — Hodila sta v tukajšnje ljudsko šolo, stareji 2 leta, mlajši 3 in jo tudi dovršila. — Boljše obitelji v trgu so skrbele, da jima nij ničesar manjkalo. G. J. Pauser je vzel starejega v štacuno, mlajši je šel pa v Trst tudi trgovstva se učiti. Letos bi imel stareji postati že za trgovskega pomočnika; blaga obitelj g. Pauserja mu je dobroto za dobroto skazovala.

Ne samo, da je svojemu dobrotniku in gospodarju ukradl zadnji čas 31 gld. 8 kr., vsaj toliko so pri njem denarja našli, ne samo da zaneti svojemu gospodarju — ne samo to, pravim, ampak gre in zakuri v dveh krajih, da se bode gotovo užgalo!

Ljudem — pogorelcem manjka vsega. Obracam se toraj do vseh usmiljenih ljudi z nujno prošnjo, naj blagovolé v čemur si bodi, v denarjih ali v blagu tukajšnjim pogorelcem pomagati. Svoje milodare naj pošiljajo na občino na preč. duhovščino — preverjen naj bode vsak, da se bode porabilo vse za najblažje namene da, se bode podarilo največjim revežom. Tukajšnji ljudje, nepoškodovani tržani in prebivalstvo cele ribniške doline stori in bode storilo vse, kar je v njenih močeh — toda nesreča, škoda je prevelika, da bi sami zamogli dati dovolj krepko

podporo. Torej človekoljubi! storite blaga dela in pomagajte!

Dostavek: Iz prijateljskega pisma smo poizvedeli, da je pri sodnijski cenitvi cenjena škoda poslopij 57.900 gld., škoda pohištva pa 50.000 gld.

„In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus charitas.“

Iz Višnje gore dné 6. julija. — „V slovenskem Narodu“ z dne 4. t. m. napada neki nesramen dopisun tako zavratno in surovo našega blagega moža g. Stepec-a, tukajšnjega župana, da sem prisiljen poprijeti pero in s fakti pokazati, kako zloben in hudoben je čin in surov napad onega dopisuna.

Omenim pa naj, da vse to izvira samo od jednega Rotšildovca, ki se je pred kratkim pri nas vgnjezdil.

Naš župan g. A. Stepec je mož, ki mu jih je le malo para in on, če tudi, kakor trdi dopisun — Rotšildov sin — nij popolnoma več pisave, izpolnjuje dolžnosti županske tako vestno in zvesto, da mu ne more nihče niti za en las o tem oziru očitati.

Da je to gola istina, navedem naj le eno čez vse merodajno osobo, ki bode ravno isto trdila, kar sem zgoraj navedel, in ta je naš nad vse čislani gospod okrajni glavar Grill. On bode znal z lahko vestjo vse to potrditi in dokazati še mnogo družih lepih zaslug, ki si jih je z njega neutrudljivim in vstrajnim delovanjem priboril.

Moj namen ni udrihati tako brezobzirno in brezbožno po dopisunu, kakor je on udrihal po našem splošno priljubljenem županu, ampak z resnico na dan!

Jaz obžalujem dopisuna — Rotšildovega sina — ker si domišlja tolike zmožnosti in učenosti, navaja toliko lepih (?) citatov iz latinskega i nemškega, da pozabi naenkrat prelepi rek: sloga jači, nesloga tlači,“ ki bi mu imel vendar kot odličnemu učenjaku in narodnjaku geslo biti.

Ker še nisem obupal popolnoma, da se ta sirota še poboljša, prizna svojo pregreho, nasvetujem mu prijateljski, da naj vzame v roke drugi tečaj „Jugoslovenske zore“ z leta 1853. poišče 103 stran, in našel bode za njega nekaj zelo podučljivega, ki se konča z besedami izvrstnega pevc (Virka:)

Če nam je ljubezen mati

Ino sloga nas pobrati

Včna bo Slovencev

Bo Slovencev čast.

Za danes na videnje

Bučarjev Vižmarski.

Od Kulpe 7. julija. Včeraj t. j. 6. t. m. je presvetli gospod senjsko modruški biskup Juraj

Posilovič delil zakrament sv. birme na komaj pol ure od Fare pri Kostelju oddaljenem hrvat. Brodu. Prejelo je ta sv. zakrament okoli 800 birmancev. Obedoval je presvetli gospod s svojim svečenstvom in povabljenimi gosti v grajščinskem gradu grofice „Turn-Taksis“ na Brodu. Visoki cerkveni dostojanstvenik je jako ljubezniv in prijazen. Natančen je glede dolžnosti, ktere ima spolniti vsaki svečenik ali duhovnik. Sam se je pri obedu tako le izrazil: „Zahvaljujem se predragemu Bogu, da sem do sedaj še dovolj dobro zdrav zamogel svoje dolžnosti po mogočnosti spolnovati. Opominjal je duhovnike, ki imajo s sv. obhajilom iti visoko na strme hribe, da se varujejo razgreti piti, ker mnogi njegovih svečnikov je tako že zaglavlil, ki bi bil še sedaj lahko deloval v dušnem pastirstvu. Drugi dan 7. juli. ob četrtna sedem se je blagi gospod odpeljal iz Broda v eno uro oddaljene Podstene in od tod v Zaveršje, a zopet dalje v Velike Moravice, kjer je birmoval 8. julija. Ker je pot okrog imenovane župnije jako strma, vpraša presvetli gospod, bode-li se moglo voziti, na kar neki g. župnik šaljivo odgovori: „Svetlost, moji ljudi su tri dana put popravljali, nu pa ako bude sila, čemo malko pridržati, dosta nas je tu po izbor junaka.“

Iz sv. Križa poleg Turna. — Tudi našo faro je dne 15. rožnika zadela huda nesreča. Okoli 5. ure popoldne privalili so se od severo-izhoda sivi oblaki, ter raztresli točo ko golobja jajca pa tudi še debelejšo, — z malo izjemo po celej fari. V malo trenutkih bili so pokončani vinogradi, polje in travniki tako, da ni ničesa ostalo. Po vinogradih je trta uničena, da se več let ne bode okrepčala, ker je po drčah tudi prst odnešana; — po polji kosijo in spravljajo slamo, kajti žita ni enega zrna; — po travnikih je seno potolčeno in z blatom zmešano, da bo dalo za živino malo hasna. V krajni občini Moravče pri Litiji je v davkarskih občinah Moravče, Vodice in Ukrog škoda uradno ocenjena na 180.000 gld. Lakota nam je pred durmi; usmilite se, kateri niste od nesreče zadeti!

Županstvo v Moravčah 28. rožnika 1887.

Fran Resnik, župan.

Gradec 6. julija. Danes imam poročati o sprejemu svetlega vladarja našega, kateri se je peljal skozi Gradec v nedeljo 4. t. m. v Pulj (Pola) k velikim pomorskim vojaškim vajam.

Dasiravno ni bil napovedan slovesni sprejem, se je vendar začelo ljudstvo zbirati že ob polu peti uri, okoli šeste ure je bil velikanski graški kolodvor prenapolnjen. Ob šestih in 20 minut pridrdral je cesarski dvorni vlak. Ko se ustavi, začuli so se gromoviti „hoch“ klici. Pa tudi mi Slovenci v Gradcu živeči smo pozdra-

vili svetlega cesarja s krepkimi „živio!“ klici, koj ko se je prikazal pri voznih vratih. Cesar je izstopil kakih 10 minut. Po sprejetih pozdravih vstopi ter se odpelje dalje. Tu sem zopet čul čvrste „živio“ klice, kateri so veljali seveda njihovu veličanstvu ali bili v čast tudi neustrašenim graškim Slovencem; kajti pač je nekaj posebnega v čisto nemškem mestu, kakor je Gradec, klicati živio! Častitam Vam toraj pogumni Slovenci, in kličem z veseljem vsem skupaj „Živili!“

Domače vesti.

(Presvetli cesar) darovali so: za Dolenjce po toči poškodovane 5000 gld., za šolo v Božakovem 200 gld., požarni brambi v Mirni peči 80 gld.

(Za Dolenjce, po toči poškodovane) je darovala Kranjska hranilnica 2000 gld. Gosp. Oroslov Dolenc v Ljubljani je nabral 213 gld. 30 kr. „Živio!“

(Za Dolenjce), po toči poškodovane, pobirali se bodo darovi po Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem. V ta namen je daroval slavni kranjski deželni odbor tudi 2000 gld. Kakor smo še povedali, pobila je toča meseca junija po mnogih krajih; tudi okoli Radeč je učinila veliko škodo.

(Nova telegrafska postaja) otvori se v Št. Rupertu, morebiti tudi v Krški vasi, na Jesenicah ob Savi. na Raki.

(Nova šola) je dovoljena v Dobovcu, v mali gorski fari nad Savo v Radeškem sodnijskem obsegu.

(V Višnji gori) se je 26. junija ustanovilo „bralno društvo“.

(V Krškem) je bilo 30. junija učiteljsko zborovanje, ki se je prav dobro obneslo. Med drugim je govoril g. Pirc o šolskih vrtih. Zborovanje so bili počastili domoljubi gg. Pfeifer, Suklje, dr. Mencinger, vikar Knavs. Počastil ga je bil tudi g. okrajni glavar Weiglein. — 3. julija so gódcu zopet lepo godli.

(Na vinorejski šoli v Grmu) bode od 7. do 27. avgusta tečaj za ljudske učitelje. Učiti utegne poleg g. ravnatelja še gosp. Pirc, ker ima g. adjunkt Rohrman dopust radi bolehnosti.

(V Adlešičah) čutili so v nedeljo v jutro precej hud potres ob $\frac{1}{4}$ na pet. Malo minut za njim pa se je zopet zemlja stresla.

(G. Kocmur, župan in poštar na Igu, ki svoje potovanje v Jeruzalem tako mično in jedernato v našem listu opisuje, podaril je več predmetov, ki jih je na svojem potovanju nabral, deželnemu muzeju v Ljubljani.

(Strelišče pri Krškem.) Od 4. julija do 10. septembra streljali bodo na Krškem polji topničarji iz Ljubljane, Gradca, Celovca, Gorice, Radgone in Strassa. Ljubljanski topničarji pridejo 17. julija in odrinejo 24. julija. Kakor v vojski se bode poskušalo te le dni: 8., 15., 22. in 29. julija, 5., 12., 19. in 26. avgusta ter 2. in 9. septembra. To bode zanimivo.

(Slavnost zlatomašnika Einspielerja.) Dne 21. avgusta t. l. bode naš marljivi, zaslužni in občespoštovani prvoboritelj in starosta koroških Slovencev, preč. gospod prof. Andrej Einspieler, v svojem rojstnem kraju, v Svežah v Rožni dolini, daroval zlato mašo. — V ta namen sestavil se je v Celovcu slavnostni odbor, kateremu je nalog, takoj vse potrebno ukreniti, da se priredi slavljenčevim ogromnim zaslugam dostojna in primerna slavnost.

(Nenavadno velik rž!) zapazil je pretečeno nedeljo ali 10. t. m. bralec „Dolenjskih Novic“ sprehajaje se po polju blizu Ločna pri Novem mestu, bila je popolno dozorela a navadno velika, katera je sama bilka ali slama od korenine do klasa 2-18 cmt. in klas do 15 cmt. visoka zrastla. — Bog daj, da bi drugo leto pa klasje tako dolgo zrastlo, kakor je letos bilka!

(V Račni dolini) teča podzemeljski potok Šica, ki dela povodnji. Inženir Hrasky bode baje temu lahko opomogel.

(Vinogradi) kažejo v obče po dolenskem lepo; grozdja je obilo nevihte mesca junija so nekoliko škodovala; zdaj potrebujemo obilo gorkote čez dan, zjutraj in zvečer, pa bode s kapljico zadovoljni. Bog nas obvaruj toče in trtne uši! To škodljivko pa imajo žali bog tudi Beli Kranjci že. Zasačili so jo v občini Drašiški pri Metliki, kakor jo naletavajo po vinogradih v Krškem okraju.

(Nesrečna trtna uš), ki je uničila toliko lepih vinogradov na Bizeljskem, v Pišecah, v Sromljah, v fari sv. Križa (Gadova peč, Bočje), začela je tudi v leskovski fari svoje pogubno delo v Drenovicah, v Volovniku, Tržki gori, Selcih, Križih, Libelju in morebiti še drugod. — Dežela kranjska bi menda rada kupila veliko ameriških trt, pa ima pri sami vladi radi uvažanja sitnosti.

(Trtno uš) so zasledili razen v mnogih vinogradih Krškega okraja še v metliškem okraju in blizu Zagreba.

(Premiranje kônj) bode v Ribnici 5. v Št. Jarneji 7. septembra.

(Razstava goveje živine bode v Metliki) 29. avgusta t. l. Ob tej priliki delila se bodo darila za najlepšo živino in je c. kr. kmetijsko ministerstvo dovolilo v ta namen 500 gld. Vpozarjamo dolenjske živinorejce, da

se ob pravem času pripravijo, da bodo imeli priliko kaj lepega pokazati.

Kakor čujemo bode prejšnji dan pri Treh Farah velika kmetijska tombola na korist kmetijski podružnici v Metliki.

(V Zagorju) na Notranjskem žive v enej hiši št. 5 trije zakonski pari, od katerih imata stari oče in mati po 90 let, sin in sinaha po 60 let, unuk in njegova žena po 35 let. Vsi živé lepo skupaj, so čvrsti in zdravi, 90letni stari oče še hodi kositi.

(Tukajšnji načelnik) „katoliške družbe rokodelskih pomočnikov“ je odpovedal nekaj denarja v poštni hranilnici v slovenskem jeziku. Odgovor z Dunaja je bil lepo slovenski. Tudi v drugem zadevi se je obrnil tjakaj s slovensko vlogo — odgovor je bil tudi slovensk. — Čudno pa je, da tukajšnji poštni uradniki zapisujejo v poštno-hranilne knjižice v — nemškem jeziku. Ali mar na Dunaju bolje znajo slovensko, kakor v Novem mestu?!

(„Angeljček“) otrokom učitelj in prijatelj. Izdal Anton Kržič. II. zvezek. V Ljubljani 1887. Cena 12 kr. Za šolska darila je kakor nalašč g. Kržičevega „Angeljčka“ drugi zvezek, ki je te dni ličen in s podobnicami okrašen zagledal beli dan. — „Angeljček“ se je priljubil detoljubom, zato so prav ročno in obilno segli po prvem zvezku, in to je vzrok, da je drugi „Angeljček“ za prvim tako hitro prišel poskušat svojo srečo. Želeti je toraj, da detoljubi ravno tako pridno sežejo po drugem zvezku, kakor po prvem, da ga pridnim šolarjem med drugimi dobrimi knjižicami podaré za spomin na koncu šolskega leta.

(Posojilnica v Črnomlju) registrovana zadruga z neomejeno zavezo, imela je v prvi polovici 1887 dohodkov 32.474 gld. 39 kr. izdatkov 33.544 gld. 60 kr. tedaj skupnega prometa 66.018 gld. 99 kr. Med tem vloženih je bilo hranilnih vlog za 21.426 gld. 03 kr. vzdignjenih pa 7525 gld. 61 kr. Izposodilo se je 25.699 gld.

(Banka „Slavija“) poslala nam je svoje poslovno poročilo za leto 1886. Iz istega posnemamo, da je imela v preteklem letu 100.240 članov, katerim je zavarovala kapital 178.414.208 gl. 31 kr. Samo za življenje bilo je zavarovanih 40497 oseb za 22.835.193 gld. 31 kr. Njeni rezervni in poroštveni fondi iznašali so koncem minolega leta 6.725.239 gld. 54 kr. Od leta 1885 pomnožili so se ti fondi za 140.593 gld. 46 kr., dasiravno se je vlani izplačalo članom podedovanjskih društev 466 492 gld. 28 kr. Vse premoženje bankino naloženo v vrednostnih papirjih, v posojilih na lastne police, v hipotekah, v posojilnicah in v poštni hranilnici, iznašalo je 6.547.858 gld. 21 kr. Za škode se je iz-

plačalo v letu 1886. 1,264.503 gld. 24 kr., v vseh osemnajstih letih bankinega obstoja pa 11,860.321 gld. 31 kr. — Iz tega kratkega posnetka iz obširnega in jako pregledno sestavljenega poslovnega poročila je vidno, da banka kljub napadom nemških listov stalno napreduje in da more njena uprava z mirno vesto gledati v bodočnost.

(Slovenske posojilnice) na Dolenjskem vrstile so se koncem 1886. leta glede prometa tako: Metlika 755.201, Črnomelj 54.575, Krško 18.917.

Razne vesti.

* (Toča) V Avstriji sta Dolenjska in Spodnje-Štajerska poprek vsako leto od toče najbolj zadeti. Temu se ne moremo ubraniti, nesreče odstraniti ne moremo. Kar pa nam je storiti mogoče, je to, da premišljujemo, kako bi nesrečo zmanjšali. Eno sredstvo je, zavarovati se zoper točo pri družbah, ki taka zavarovanja sprejemajo. Taka zavarovanja so res zelo draga, ker se do zdaj ljudje le malo zoper točo zavarujejo. Drugo sredstvo je pač to, da na jako pobito posejemo nov sadež ako je še čas. Ako nas maja meseca ta nesreča zadene, lahko še njivo preorjemo in sejemo nanjo ječmen, oves, koruzo, bob, lan, konoplje, runo, krompir ali razne rastline za krmo.

Ce smo junija meseca po toči zadeti, sejemo tudi lahko še ječmen, ajdo, koruzo, repo, tudi še grah in bob. Tudi julija meseca po toči zadeti, sejemo lahko razne rastline za zeleno krmo, n. pr. koruzo, pa tudi ajdo, in sadimo lahko razno runo ali peso.

Če je avgusta toča pobila, takrat se pa pripravlja polje za setev raznega ozimnega žita. Če pobija toča zgodaj v spomlad, takrat zavarovalne družbe le polovico zavarovalnine plačajo; imajo že vpogojeno tako. Vinograde, po toči pobite, odškodujejo pa s celo zavarovalnino, kajti takov vinograd še drugo leto malo rodi.

V mesecu juniju v Novomestu vračujoča se pisma:

Eva Bartel, Zagreb rec. — Franc Goršin, Rankel Nied. America — Franc Goršin, Rankel žeže Urdan Nieder-America — Jakob Hren, Chicago Nord-America — Marija Sajovic, Žemova — Wilh. Aschmann Marburg — Jernej Šušteršič, Ljubljani — Franz Knavs, Slavoniji — ? — Fred. Draginc, Nord-America rec. — Franc Kobe, Pola — Johann Berkopec, Nord-America — Clara Pavits, Budapest — Franc Zupan, Möttling — J. Verderber, Senožec — Jakob Debelak, Makronog — Jože Bojanc, Zagreb.

Listnica uredništva.

G. F. Ž iz Šmartina pri Litiji: Ne zamerite, da Vašega dopisa ne moremo sprejeti. Naš list ima edino namen poučevati, razvedrovati itd. naše priprosto ljudstvo — nikakor pa ne zdržb delati, ali uže pričeta gojiti, podpihavati. V Vašem dopisu pa so osebnosti, ki bi gotovo le ogenj razpore netile, ako bi jih sprejeli.

Več gg. dopisnikov: Zaradi pomanjkanja prostora prihodnjič.

Žitna cena v Novem mestu 11. julija 1887.

Domače pšenice mernik 2 gld. 40 kr., Debelače (koruze) 1 gld. 60 kr., Soršice 1 gld. 80 kr., Rži 1 gld. 60 kr., Ječmena 1 gld. 50 kr., Ajde 1 gld. 30 kr., Ovsu 90 kr., Krompirja 1 gld.

Loterijske srečke.

Trst	2. julija	15	9	47	13	38
Gradec	9. julija	76	90	58	44	13

Prošnja.

Mestni odbor črnomaljski je vsled sklepa kupil porušeno cerkev sv. Duha od visokega nemškega reda in sklenil je popraviti in prirediti v božjo čast. Občina črnomaljska je sicer ubožna, a vender želi hram božji zopet povzdigniti Najvišjemu v čast. Obrača se toraj do vsih blagih krščanskih src, naj blagovolijo po možnosti kaj darovati v ta blagi namen. Darove sprejema podpisana

Mestna občina v Črnomlji dne 1. julija 1887.

Franjo Šusteršič, župan.

Zahvala.

Prečastiti gospod Franjo Švajger, župnik na Radovici je podaril za popravo cerkve sv. Duha v Črnomlji 25 gld. Kot prvemu darovalcu izreka podpisani mestni odbor najtoplejšo zahvalo za blagodušni dar.

Ob enem izreka tudi zahvalo vsim onim blagim črnomaljskim mestjanom in okoličanom, kateri so vložili na prvi začetek v ta namen svoto 241 goldinarj. Bog plati!

Za mestni odbor v Črnomlji, dné 4. julija 1887.

Franjo Šusteršič, župan.

Zahvala.

Preblagorodna gosa Josipina Hočevnar iz Krškega darovala je tukajšnji župnijski cerkvi k napravi nove zakristije petdeset goldinarjev, za kateri blagodušni dar se podpisani v imenu cele župnije blagi dobrotnici presrečno zahvaljujejo.

Bela cerkev dné 13. julija 1887.

[77]

Matilja Videmšek, župnik. Jakob Košak, Anton Lušina, ključarja.

O priliki izleta „Krškega bralnega društva“ v Šentjernej 19. junija je podpisanej črn kašmir robec s svilnatimi franžami premenjen bil. Gospa ktera je slučajno zamenjala se uljudno prosi, da blagovoli na moje stroške robec meni poslati i tako bodem tudi jaz onega kateri je meni ostal.

[75]

Terezija Kastelic, Rudolfovo.

V Šempetru pri Novomestu v farovžu so

razna vina

[69—2] na prodaj od 8—12 gld.

600 veder dobrega vina

različnih vrst in raznih let je po primerno nizki ceni na prodaj v grajščini Bajnof na znožju Tržke gore, pol ure od Novega mesta.

[74—1]

Ruska zimska grašča,

najzgodnejša, dobra in bogata krma, ki se trikrat kosi, prvokrat začetek aprila, ko še ni nobene frišne krme, prodaja se v množinab od 10 do 100 kilo po 20 kr. kilo, nad 100 kilo po 18 kr. Posejati jo je konec avgusta. Naročila sprejema najkasneje do 1. avgusta.

Upravništvo hmelniške grajščine.

[78—1]

(pošta Novo mesto)

600 metrov bukovih drv,

dobro suhih, meter po 2 gld. 40 kr. je vedno na prodaj v Novomestu.

[73—1]

Opravništvo hmelniške grajščine.**Mlinar službe išče.**

Z najboljšimi spričali previden mlinar, oženjen, star 42 let, želi okoli sv. Mihela ali božiča t. l. (1887) kako službo na Dolenjskeji strani v enim ali drugemu mlinu za tretjino njegovega zalužka prevzeti. — Kaj več se poizve v vredništvu „Dol. Novic“.

[72—1]

Na prodaj je
neobrabljen skoraj še čisto nov

„harmonijum“

[76—1]

kje pové vredništvo „Dol. Novic“.

Telovadno društvo

„Dolenjski Sokol“

ktero se je osnovalo v Rudolfovem, bode imelo
v pondeljek 25. julija

[79]

ob 8. uri zvečer v čitalnični dvorani svoj prvi občni zbor, pri katerem se ima odbor voliti ter konstituirati.

Najnovejša slovenska knjiga

za P. T. učitelje, učiteljice in prijatelje šole.

Šolske Brobtinice

v petindvajsetletni spomin smrti

A. M. SLOMŠEK-A.

Spisal Fr. Jamšek,

nadučitelj in bivši c. kr. okr. šol. nadzor v Reichenburgu. Cena brošur. iztis 1 gld., v platno vez. 1 gld. 20 kr., po pošti 10 kr. več. — Naroči se lahko v vsakej bukvarni ter pri založniku

J. R. Milic-u,

v Ljubljani, Stari trg št. 19.

[71—1]